

LATVIJAS OKUPĀCIJAS MUZEJA

40. apkārtraksts

Rīga 2015

Apkārtraksta pirmā redaktore Anda Līce

Patiesības brīnišķā spēja

Apkārtraksta ideja radās no nepieciešamības pastāstīt par muzeja darbu visai sabiedrībai un šajā darbā iesaistīt pēc iespējas vairāk cilvēku. Viss bija jauns un pirmoreiz. Ar Okupācijas muzeja pirmo izpilddirektori Annu Zoldneri spriedām par izdevuma saturu, formātu, iekārtojumu. Es neko tādu līdz tam nebiju darījusi un, saprotams, nejutos droša, taču es nebiju viena. Paldies maniem tā laika darbabiedriem! Apkārtraksta pirmo numuru materiālus apstrādāju pati, vēlāk vairāk uzticējos attiecīgo nozaru darbiniekiem. Darbu apgrūtināja tas, ka sazināties ar ārzemēs dzīvojošajiem atbalstītājiem nebija iespējams tieši, bet tikai ar vēstulū starpniecību un elektroniski. Tolaik es pati vēl tikai mācījos strādāt ar datoru, un atkal jāsaka paldies izpalīdzīgajiem darbabiedriem. Apkārtraksta apjoms no astoņām lappusēm sākumā vēlāk izauga līdz pat astoņpadsmit un divdesmit lappusēm. Ar manu līdzdalību iznāca 25 numuri.

Man īpaši patika strādāt ar jauniešiem – dažādām priekšmetiskām laikmeta liecībām. Aizvien esmu domājusi, ka priekšmetiem piemīt otra, slēptā, dzīve. Lūk, to tad arī centos savā interpretācijā un saistītā valodā uzminēt. Man nepatīk sausi teksti, arī ievadrakstos centos ielikt kādus dabas vai cilvēka pulsa atbalsojumus un titullapai piemeklēt atbilstošu vinjeti. Esmu piedzīvojusi liela savīļņojuma brīžus, turot rokās priekšmetus, kas pārdzīvojuši savus īpašniekus un pa visdīvainākajiem ceļiem nonākuši muzejā. Darbs muzejā man bija līdzvērtīgs vēstures studijām. Es saku paldies Dievam par man dāvāto iespēju būt klāt brīžos, kad, pateicoties neskaitāmu atbalstītāju pūlēm, augļus sāka dot akadēmiķa Jāņa Stradiņa vēlējums: "Okupācijas muzeja darbs veltīts piemiņai, patiesībai, apskaidrībai."

Tagad, pārļapojojot iznākušos apkārtraksta numurus, ievēroju, ka

Anda Līce

tajos bieži atkārtojas vārds "jauns": jauniešiem, jauni darbinieki, jaunu grāmatu atvēršana, jaunas liecības, jaunas ieceres un kā lielākā no tām – Nākotnes Nams. Es joprojām nespēju saprast to cilvēku patiesos nolūkus, kuri šai iecerei nikni pretojas, tādējādi pakalpojot tiem, kas par visu vairāk baidās no patiesības.

Apkārtraksta jubilejas numurs iznāk laikā, kad Latvijā jau ir sadīguši ziemāji. Es ielūkojos pirms piecpads-

mit gadiem izdotajā rudens numurā un izlasu vārdus, kurus gribu atkārtot arī šodien: "Labību sēj labi sastrādātā zemē. Patiesību gluži otrādi – aizlaistā. Patiesībai piemīt brīnišķa spēja – attīrīt un uzirdināt zemi. Patiesības gaudi dīgstspēju nezaudē pat gadsimtiem ilgi." //

Anda Līce

SIRREALITĀTE

Pirms pusgada likās tā, kā rakstīju: “Gandrīz gandrīz.” Tikko, 11. maijā, Rīgas pilsētas būvvaldē bija iesniegts Nākotnes Nama tehniskais projekts, ko normāli apstiprināja mēneša laikā. Pēc teju četriem gaidīšanas gadiem tas bija kas konkrēts un reāls. Tas viesa optimismu, ka tik tiešām līdz 2016. gada beigām nams varētu būt gatavs.

Un tad reālais kļuva sirreāls – kā Luisa Karola Alisei nonākot Aizspogulijā vai Kafkas Jozefam K apmaldoties tiesas koridoru labirintos, lai pierādītu savu nevainību. Maijā vēl arhitektes Zaigas Gailēs un viņas domubiedru nesenie centieni apturēt Nākotnes Namu likās kā no Aizspogulijas. Bijām pārliecināti, ka Būvvalde izsniegs būvatļauju, jo 2008. gadā tā bija lāvusi projektu attīstīt, un tas bija arī iekļauts 2010. gadā Latviešu strēlnieku laukuma detaļplānojumā. Ar to būtu pielikts punkts centieniem piebūvi vispār nebūvēt.

Bet jūnijā pēkšņi pati Būvvalde sāka rīkoties kā Aizspogulijā. Nākotnes Nams esot jauna iecere, kas jāaskaņo par jaunu. Kas? Kā? Vai bijām nonākuši kādā relativitātes laika cilpā? Kā no tās izkļūt? Izrādās, ka pēc likuma burta tik tiešām vai nu projekta pasūtītājs (“Valsts nekustamie īpašumi”), vai arī plānotājs (arhitektu birojs “5. iela”) bija par mēnesi nokavējis iesniegšanas termiņu, un, saskaņā ar jauno Būvniecības likumu, projekts tik tiešām tika uzskatīts par jaunu. Likumiem, kā izrādījās, ir savi likumi, kas nepakļaujas normālai izpratnei par lietu būtību. Tāpēc jau sen apstiprinātajam projektam bija jāiegūst jauni triju iestāžu apstiprinājumi. Lai tos iegūtu, Būvvaldes izšķiršanās termiņu pagarināja par trim mēnešiem – līdz 11. septembrim. Un tā sākās Nākotnes Nama ceļš cauri birokrātijas labirinti un paragrāfu durvīm.

Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un attīstības padome veicīgi, gan ar dažām piezīmēm, apstiprināja

Tikšanās ar mediju pārstāvjiem pēc vizītes pie Rīgas mēra Nila Ušakova 2015. gada 5. oktobrī. Attēlā no kreisās: Gunārs Nāgels, Valters Nollendorfs, Nils Ušakovs

savu agrāko atzinumu, ka Nākotnes Namu var būvēt. Arī Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija palika pie sava sākotnējā vērtējuma: muzeja ēka ir vērtīgs arhitektūras paraugs, bet nav arhitektūras pieminekļis, tātad piebūve ir pieļaujama. Turpreti Rīgas pilsētas arhitekta kolēģija, kas arī sākotnēji jau 2007. gadā bija lēmusi, ka projekts ar dažiem “neviennozīmīgiem” iebildumiem ir atbalstāms, sanāca uz sēdi tikai desmit dienas pirms termiņa beigām. Jāpiebilst, ka šī ir padomdevēju institūcija, kura nebalso un kuras padomi nav saistoši. Sēdē, klātesot tikai apmēram pusei locekļu, gan tika pausti dažādi viedokļi, taču pēc sēdes Rīgas pilsētas arhitekts Būvvaldei sniedza atzinumu: “... neatbalstīt būvatļaujas izsniegšanu konkrētajai būvniecības iecerei un apsvērt iespēju uzdot par pienākumu iesniedzējam novērst konstatētās nepilnības.” Tie bija galvenokārt argumenti, kuri 2007. gadā bija apzīmēti kā “neviennozīmīgi”. Tagad tie bija kļuvuši “viennozīmīgi”, lai gan 2008. gadā, iebildumus neievērojot, Būvvalde bija apstiprinājusi skīču projektu, uz kura balstās tagadējais tehniskais projekts.

Kā abām pārējām institūcijām, tagadējam Rīgas pilsētas arhitektam bija iespēja neizmantojot termiņa nokavēšanas kļūdu, apstiprināt agrāko atzinumu izdot būvatļauju un projektu atgriezt realitātē. Taču viņš to nedarīja. Vēl vairāk – savu atzinumu viņš iesniedza tikai divas dienas pirms pagarinātā termiņa beigām, kas savukārt deva iemeslu Rīgas pilsētas Attīstības departamentam pagarināt Būvvaldei izšķiršanās termiņu līdz 2016. gada 11. maijam (!). Patlaban tālākais risinās Būvvaldē, laikam jau, lai nopietni “apsvērtu iespēju” uzdot iesniedzējam par pienākumu novērst nepilnības. Pēc mūsu tikšanās ar Rīgas mēru Nilu Ušakovu, kura pakļautībā darbojas Būvvalde un kurš teicās atbalstām procedūru paātrināšanu, Būvvalde tiešām ir it kā sarosījusies un nolēmusi ar Birkerta projektu beidzot iepazīstināt plašāku publiku. Sirreāli. It kā tas nu jau gandrīz 15 gadus būtu no publikas acīm slēpts, nebūtu apspriests, sagatavojot 2010. gada Latviešu strēlnieku laukuma detaļplānojumā, un nebūtu pēdējā laikā vairākkārt publicēti aprunāts. Tas bija arī plaši izklāstīts 2015. gada jūnija žurnāla “Latvijas Arhitektūra” numurā.

>>

>> Lai censtos kaut kā atgriezties realitātē, ir tapušas ar arhitektu Gunāru Birkertu saskaņotas skices, kas maina atsevišķas Rīgas pilsētas arhitekta kritizētās projekta daļas, it sevišķi priekšējās fasādes melnā–baltā proporcijās un stiklotās daļas novietojumu iepretī Grēcinieku ielai. Tās arī tiks piedāvātas apstrīdamajā publikas iepazīstināšanā ar projektu, lai veicinātu būvatļaujas izsniegšanu un, par spīti visam, projektu uzceltu līdz Latvijas simtgadei. Par to cenšas arī gādāt papildinājumi Latvijas Okupācijas muzeja likumā, kas piešķirtu projektam “valsts interešu objekta” statusu un noteiktu paātrinātas procedūras tā īstenošanai.

Taču var gadīties, ka sirrealitāte neslēpjas arhitektūrā, bet kaut kur dziļāk, un tāpēc nav paredzams, vai birokrātijas gaitēnos neatradīsies kādas slēptas lūkas, kurās projekts vēl varētu iekrist.

Žēl teikt, bet nav izslēdzams, ka šādas lamatas sagatavojuši Maskavas troļļi, jo nav noslēpums, ka Muzeja darbības kavēšana, traucēšana vai pat apturēšana būtu tieši viņu mērķis.

Tai pašā laikā ir kāda realitāte, kas mums palīdz atgādināt, ka neesam vieni un ka ir kāds Ariadnes pavediens, kas mums neļauj pazust ne Aizspoguļijā, ne Kafkas birokrātiskajos gaitēnos. Esam gandarīti, ka atbalstu Nākotnes Nama celtniecībai ar savu parakstu līdz novembra sākumam kopā izteikuši 2799 atbalstītāji. Par to milzīgs paldies – tas mums stiprina aizmuguri un palīdz strādāt. Ceram, ka daudzi no parakstītājiem piedalīsies publiskajā diskusijā par projektu un izteiksies par to rakstveidā anketās.

Realitāte, kaut skaudrākā veidā, iezīmējas samazinātajos ziedojumos Muzeja darbībai. Mums ir svarīgi,

par spīti visam, turpināt darbu, neapdraudot Muzeja nākotni, kas nozīmē – neaizskarot ne līdzekļus jaunās ekspozīcijas un muzeja iekārtošanai Nākotnes Namā, ne arī līdzekļus, kas ieguldīti vērtspapiros, lai nodrošinātu Muzeja tālāko darbību. Tāpēc –

sakām paldies,
sakām lūdzu.
lai mēs ceļā
nesalūztu.

Jūs palīdzējāt mums finansiālās krīzes laikā ar “Draudzīgo izaicinājumu”. Tagad eksistenciālās krīzes laikā jūsu palīdzība vajadzīga vēl vairāk. Paldies un – lūdzu! //

Valters Nollendorfs,
Latvijas Okupācijas muzeja
biedrības valdes priekšsēdis

Juceklis ap arhitektūras un vēstures pieminekļiem

Muzeja darbs iet uz priekšu, par spīti traucējumiem nepieredzētā intensitātē. Ja arī nevaram ar savu ziņu un stāstījumu sasniegt tik daudz cilvēku, kā sasniegsim tad, kad ēka Latviešu strēlnieku laukumā Vecrīgā būs pārbūvēta, tomēr vēl arvien spējam uzrunāt plašu publiku.

Viens no projektiem, ko esam atsākuši pēc vairāku gadu pārtraukuma, ir piemiņas vietu apzināšana un ceļveža sagatavošana.

Ja visi zina par Stūra māju un čēkas pagrabiem, tad tikpat kā nezināma ir Sarkanarmijas pretizlūkošanas pārvaldes SMERŠ (krieviski “Smertj špionam” – “Nāvi spiegiem”) izmantotā, skaistā gotiskā stila ēka Vecrīgā, Amatu ielā 4 – tieši blakus Lielajai Ģildei. Ēkā, kuras pagrabos spīdzināja un šāva latviešu nacionālās pretošanās kustības dalībniekus un citus, kuri varēja radīt militāru draudu okupācijas varai, tagad mājo Rīgas Būvvalde.

Toties vācu drošības iestāžu (SD)

izmantotā ēka Raiņa bulvārī 6 (tieši blakus pašreizējai Okupācijas muzeja pagaidu vietai, uz stūra ar Reimersa ielu) daudzus gadus ir stāvējusi tukša, bet šogad restaurācijas darbi ir sākti ar cietuma kameru aizbetonēšanu ēkas pagrabstāvā. Šajos pagrabos ir mocīti gan reālie, gan iedomātie vācu okupācijas pretinieki. “Valsts nekustamie īpašumi” ir iznomājuši ēku līdz 2037. gadam uzņēmumam “6. dimensija”, kas pieder kādam Kiprā reģistrētam uzņēmumam, un to pārveidos par četru zvaigžņu viesnīcu ar 170 istabām.

Kamēr Okupācijas muzejs apsaimnieko mazu daļu no istās Stūra mājas, tikmēr “Valsts nekustamie īpašumi” veic ēkas fasādes un jumta remontu. Vairākus mēnešus ēka bija apjota ar stalažām, bet darbus paredzēts pabeigt decembrī. Vēl nav zināms, kā aizpildīs visus sešus stāvus un pagrabu. Muzejam ir īres līgums par daļu telpu izmantošanu pirmajā un pagrabstāvā līdz 2017. gada beigām, un ļoti iespējams, ka mēs arī pēc

tam turpināsim tur darboties.

Interesanti salīdzināt šo dažādo ēku oficiālo kultūrvēsturisko nozīmi. Ja Okupācijas muzeja ēka Vecrīgā nav ne vēstures, ne arhitektūras piemineklis, tad liela daļa Nākotnes Nama pretinieku izceļ tās vēsturisko un arhitektonisko vērtību. Stūra mājā tikai kāda puse no pirmā stāva un vēl mazāka daļa no pagraba ir klasificēta kā valsts nozīmes vēstures piemineklis (un visa ēka vietējās nozīmes arhitektūras piemineklis). Toties SMERŠ ēka Vecrīgā ir valsts nozīmes arhitektūras piemineklis, bet ne vēstures piemineklis. Un vācu SD ēka nav ne kultūras, ne arhitektūras piemineklis, tāpēc to drīkst pilnībā pārbūvēt pat bez publiskās apspriedes.

Šādā mazliet jucekļīgā vidē mums jācīnās par Nākotnes Nama projekta īstenošanu un reizē jāturpina muzeja ikdienas darbs. //

Gunārs Nāgels,
Latvijas Okupācijas muzeja
direktors

Gunārs Birkerts: Okupācijas muzeja piebūve ir minimālas apbūves paraugs

Esmu pārsteigts, ka sāpe par Okupācijas muzeja veidolu atsevišķos cilvēkos ir tik ilgi rūgusi. Ir pagājuši 12 gadi, kopš pieņemts lēmums par muzeja piebūvi, un šo gadu laikā bija iespēja diskutēt un mainīt. Kāpēc tieši tagad? Man šķiet profesionāli bezatbildīgi izteikt kategoriskus spriedumus un vērtējumus šobrīd – pasaules profesionālajā arhitektu cunftē tā nedara.

Kad pirms 12 gadiem tika nolemts Okupācijas muzejam izbūvēt piebū-

vi, es nācu ar savu absolūta minimālisma arhitektonisko priekšlikumu. Redzējumu, kas atstāj visus mierā un nevienam nedara pāri. Nevienu neaiztiec. Jo piebūvei nav savas izteiksmes, tā ir minimālas apbūves priekšmets. Tā negrib nevienu aizvainot, nevienu iespaidot, tā mēģina būt tik neuzbāzīga, cik var būt. Tā bija mana galvenā pieeja. Faktiski ēkai nevar uzbrukt, jo tā pati nevienam neuzbrūk. Tā tikai reprezentē savu esamību. Un ar savu būtību, esot kā pretējā izteik-

sme vecajai ēkai, mēs panākam metaforu – tā pārstāv pretēju virzienu kā esošā ēka. Tas ir Nākotnes Nams.

Piebūve ir tikpat laikmetīga kā oriģinālais muzejs. Ja esam paturējuši Okupācijas muzeju kā padomju arhitektūras izteiksmes veidu, tad viennozīmīgi jāpatur Nākotnes Nams kā izteiksmes forma, kas atspoguļo to, ko pasaule domā par padomju laiku vēsturi Latvijas kontekstā. //

Gunārs Birkerts, arhitekts

Nākotnes Nama jaunākās skices, kurās atspoguļoti Latvijas arhitektu sabiedrības izteiktie priekšlikumi par piebūves proporciju attiecībā pret esošo ēku. Skiču autors – arhitektu birojs "5. iela"

Grupa "Latvian Voices" ziedo Okupācijas muzejam 22. gadadienā

2015. gada 1. jūlijā Okupācijas muzejs atzīmēja 22. gadskārtu. Jubilejas sarīkojumā koncertu sniedza starptautiskos konkursos un festivālos augstu novērtētā vokālā grupa "Latvian Voices". Dziedātājas daļu honorāra novēlēja muzejam kā ziedojumu

Prezidents atbalsta Nākotnes Namu

"Es atbalstu Nākotnes Nama celtniecību un šo atbalstu šodien arī paudu," esot vizītē Latvijas Okupācijas muzejā 2015. gada 4. augustā, teica Latvijas Valsts prezidents Raimonds Vējonis. Attēlā no kreisās: Latvijas Valsts prezidents Raimonds Vējonis, Okupācijas muzeja direktors Gunārs Nāgels, OMB valdes priekšsēdis Valters Nollendorfs

■ *Publiskās vēstures nodaļas aktualitātes*

Salaspils nometne, 1941–1944: vēsture un piemiņa

Salaspils kultūras namā “Rīga-va” 2015. gada 25. septembrī norisinājās Salaspils novada domes, Latvijas Okupācijas muzeja un Daugavas muzeja organizēta un publikas plaši apmeklēta starptautiska zinātniska konference “Salaspils nometne, 1941–1944: vēsture un piemiņa”. Konference bija viens no pasākumiem, ko aizsāka jau šā gada 8. maijā Salaspils memoriālā notikušais nacisma sagrāves un Otrā pasaules kara upuru piemiņas brīdis ar Latvijas Republikas ministru prezidentes Laimdotas Straujumas, toreizējā aizsardzības ministra (šobrīd Valsts prezidenta) Raimonda Vējoņa un ārvalstu diplomātiskā korpusa pārstāvju piedalīšanos.

Konferencē vēsturnieki no Latvijas, Lietuvas, Baltkrievijas, Ukrainas un Vācijas dalījās ar jaunākajām pētniecības atziņām par Salaspils un citu līdzīgu nacistu represīvo nometņu izveidošanu un darbību okupētajā Austrumeiropā. Īpaša uzmanība tika pievērsta ne tikai nacionālsociālistiskās Vācijas okupācijas varas noziegumu apzināšanai un to vietai pēckara un mūsdienu sabiedrības sociālajā atmiņā, bet arī PSRS okupācijas režīma veiktajām vēstures falsifikācijām un nacisma upuru ciešanu izmantošanai padomju ideoloģijas un propagandas vajadzībām. Latvijas Okupācijas muzeju ar referātu konferencē pārstāvēja vēsturnieks Uldis Neiburgs, kurš uzstājās arī ar ievaduzrunu, kurā atzīmēja muzeja lomu un nozīmi divu totalitāro režīmu noziegumu vēstures izpētē un skaidrošanā plašākā sabiedrībā.

Zinātniskajā konferencē, klātesot arī bijušajiem Salaspils nometnes ieslodzītajiem (tolaik bērniem, pašlaik jau sirmgalvjiem), izraisījās arī asas debates par atsevišķiem īpaši jūtīgiem Salaspils nometnes vēstures

Skulptūru grupa Salaspils memoriālā, kas atklāts 1967. gadā. Mūsdienās memoriālam ir Latvijas valsts kultūras, mākslas un vēstures pieminekļa statuss, tas ir iekļauts Latvijas kultūras kanonā. 2005. gadā Latvija noraidīja piedāvājumu veikt Salaspils memoriāla restaurāciju par Krievijas Federācijas līdzekļiem, memoriāla sakopšanu iespēju robežās finansē Latvijas valsts un Salaspils pašvaldība

aspektiem (asins ņemšana no bērniem u.c.), kas spilgti demonstrēja pastāvošās pretrunas starp vēstures zinātnes jaunākajiem atklājumiem un padomju laika mītu dzīvīgumu mūsdienu postpadomju sabiedrībā, kā arī iezīmēja vēl plašu darbalauku, lai mazinātu vienas otru izslēdzošu paralēlu vēstures atmiņu konfrontāciju. Pasākums tiešraidē bija vērojams Salaspils novada interneta vietnē un guva plašu atspoguļojumu vairākos latviešu un krievu valodā iznākušajos masu medijos.

Konference noslēdzās ar ziedu nolikšanu un iepazīšanos ar Salaspils memoriālu, diskutējot arī par tā vēstījuma uzlabošanu, perspektīvā izveidojot šeit jaunu ekspozīciju, kas sniegtu vizuāli un saturiski mūsdiēni-

gu muzeoloģisku stāstījumu par Salaspils nometnes un paša memoriāla tapšanu un funkcionēšanu, paredzot arī Latvijas Okupācijas muzeja pieredzes izmantošanu šajā kopīgajā darbā. 2015./2016. gada mijā ir sagaidāma arī vēsturnieku Kārļa Kangeras, Ulda Neiburga un Rudītes Viksnes monogrāfijas “Aiz šiem vārtiem vaid zeme: Salaspils nometne, 1941–1944” iznākšana, kas būs nozīmīgs notikums Latvijas vēstures zinātnē un sabiedrības vēsturiskās atmiņas stiprināšanā un palīdzēs kļiedēt arī dažādus safabricējumus un mītus par Salaspils nometnes vēsturi. //

Dr. hist. Uldis Neiburgs,
OM Publiskās vēstures nodaļas
vadītājs

Muzeja gidi par darbu Stūra mājā

Kopš šā gada 13. februāra atkal ir atvērta Latvijas Okupācijas muzeja ekspozīcija “Izstaigā Stūra māju”. Šogad vidējais apmeklētāju skaits brīvās ekspozīcijas daļā svārstās ap 2800 mēnesi un ekskursijās pa kamerām un pagrabu – vidēji 1800 cilvēku mēnesī. Augsta ranga ārvalstu viesu vidū bijuši *Rose Gotte-*

moeller – *US Undersecretary for Arms Control and International Security*, ES komisārs Tibors Navračičs, ASV Ņūhempšīras senatore *Jeanne Shahee*, NBS komandieris ģlt. Raimonds Graube un DSACEUR ģ. *Sir Adrian Bradshaw*, kā arī vairāki diplomāti un konferenču dalībnieki, kas atradās Rīgā Latvijas prezidentūras Eiropas Padomē laikā. Netrūka arī žurnālistu

no ASV, Kanādas, Krievijas, Ukrainas, Izraēlas, Vācijas un Lielbritānijas. Stūra mājas izstāde – tie ir eksponāti un apraksti, taču tieši gidu stāstījums ir tas, kas liek apmeklētājiem aizdomāties par pagātņi un nākotni. Tādēļ iepazīsimies ar Stūra mājas gidiem! //

Aija Abene,
“Izstaigā Stūra māju” vadītāja

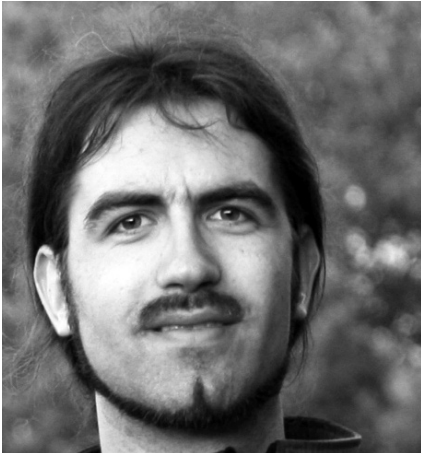
Anna Daudziņa: “Šobrīd esmu starptautisko attiecību studente un ikdienā pievēršos aktuālajiem ārpolitikas jautājumiem, tāpēc darbs Stūra mājā ir radījis dziļāku izpratni par Latvijas vēsturi. Par padomju gadiem ir daudz dzirdēts ne vien no skolotājiem un pasniedzējiem, bet arī no vecākiem, un ikdienā vairāk par to nebiju aizdomājusies. Gida darbā interesantākā daļa ir stāstīt šo vēsturi tūristiem un vērot viņu atšķirīgo skatījumu uz pagātnes notikumiem. Citāds redzējums un vienkārši jautājumi, ko mēs Latvijā parasti neuzdodam, liek pašai pārdomāt to visu dziļāk.”

Signe Irbe: “Esmu mākslas vēstures studente, un man ļoti patīk ceļot, “kur acis rāda”. Mana ģimene ir viena no daudzajām, kuras dzīvi mainīja gan čeka, gan izsūtīšanas. Pirms pieciem gadiem vēl biju vidusskolniece, un, lai arī mūsu vēstures skolotāji bieži mainījās, atceros, ka nevienam no viņiem – jauniem vai padomju laikus piedzīvojušiem – nebija skaidras nostājas (vēl jo vairāk – perspektīva vēstījumam), ko nodot jaunajai paaudzei par Latvijas okupācijas vēsturi. Tādēļ es priecājos, ka tāda iniciatīva kā projekts “Izstaigā Stūra māju” tagad ir pieejama sabiedrībai, skaidrojot tautā klejojošos nostāstus un baumas (kā nereti novērots ekskursijās). Lielākā daļa nemeklēs zinātniskā valodā rakstītus pētījumus, viņi drīzāk atnāks uz ekskursiju.”

Ieva Rozenberga: “Pēc izglītības esmu filoloģe, strādāju arī par tulkotāju un redaktoru. Iepriekš dzīvē daudz nācies koordinēt dažādus sabiedriskus un kultūras projektus, organizēt pasākumus, vadīt ekskursijas. Gida darbu Stūra mājā uztveru kā misiju, kas ļoti sasauca ar manu interesi par Latvijas okupācijas vēsturi un manas dzimtas likteņiem. Īpaša sajūta ir, kad stāstu par to skolēniem vai tūristiem, kuri padomju laiku nav pieredzējuši. Ir liels gandarījums par ikvienu cilvēku, kurš pēc ekskursijas aiziet pārdomu pilns, iespējams, ar nedaudz citu skatu uz mūsu pagātņi, šodien notiekošo un varbūt uz savu pašā dzīvi.”

Jānis Medisons: “Pēc izglītības esmu vēsturnieks, maģistrs. Ekskursijas Stūra mājā palīdz apmeklētājiem labāk saprast, kā darbojās PSRS totalitārais režīms un kā tas radīja baiļu sajūtu iedzīvotājos. Bailes savukārt palīdzēja režīmam īstenot totālu kontroli pār sabiedrību. Reizēm gadās sastapt cilvēkus, kuri joprojām baidās un jūtas nedroši – vēl tagad, vairāk nekā divdesmit gadus pēc Latvijas neatkarības atgūšanas. Tas tikai apliecina, cik graujošu iespaidu šī sistēma un Stūra māja ir atstājusi uz Latvijas iedzīvotājiem. Ekskursiju laikā man ir iespēja ne tikai sniegt informāciju citiem, bet reizēm arī dzirdēt no apmeklētājiem viņu pašu piedzīvoto saistībā ar VDK vai Stūra māju. Īpašs prieks redzēt, ka ekskursijas neatstāj vienaldzīgus jauniešus, ka tās liek viņiem domāt par iepriekšējo paaudžu piedzīvoto.”

Pauls Rēvelis: “Savulaik esmu ieguvis mežsaimnieka diplomu, kas savukārt ir bijis dzenulis domāt par visu, kas apkārt – parks, zīles, pūces, trolejbusi, ļaudis, tirgus, nami... Mūsu namā (Stūra mājā) vēsture ir dzīva, gandrīz taustāma. Arī tā ir mums “apkārt”.”

Agate Mežule: “Šobrīd esmu antropoloģijas studente un paralēli darbam Stūra mājā nodarbojos ar video montāžu un fotogrāfiju. Tāpat kā daudzās Latvijas ģimenēs, arī mums ir savs ar čeku saistīts stāsts ar nelaimīgām beigām. Ja sākotnēji darbu Stūra mājā sāku ar mērķi uzzināt un saprast, ko manas ģimenes locekļi bija stāstījuši, tagad jau apzinos, ka strādāju šeit, lai informētu citus – gan latviešus, gan ārzemju tūristus – par mūsu tautas vēsturi.”

Aivars Riekstiņš: “Stūra mājā strādāju no 2015. gada. Iepriekš esmu strādājis par saimniecības pārziņi, šoferi, esmu bijis uzņēmējs un darījis citus darbus. Mani vienmēr interesējusi vēsture, tāpēc aizraujos ar antīkām lietām un cenšos izprast dažādus vēstures notikumus. Pašreiz man ir lieliska iespēja ar savu darbu palīdzēt citiem izzināt Latvijas vēsturi. Esmu laimīgs par to, ka varu palīdzēt Latvijai vismaz ar šo mazo darbu.”

Jaunieguvumi

Sagatavojusi Taiga Kokneviča,
Okupācijas muzeja galvenā krājuma glabātāja

Vivitas Leonard dāvinātais galda pulkstenis, ko kā atzinību par piedalīšanos Zvaigžņu braucienā 1939. gadā saņēmis Vivitas Leonard tēvs Latvijas armijas pulkvedis, automobiļu fabrikas "Ford-Vairogs" padomes loceklis Rūdolfs Heinrihs Krievs. R.H. Krievs miris ieslodzījumā 1945. gadā Petrozavodskas noietnē.

Pētera Mežuļa dāvinātais dators "Macintosh SE/30", kas piederējis organizācijai "Latvijas Tautas fronte", lietots 1992.–1993. gadā LTF centrālajā birojā Vecpilsētas ielā, Rīgā.

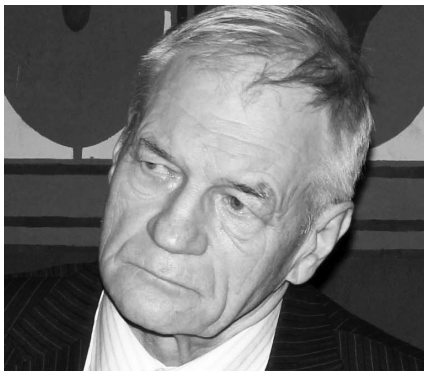
Ineses Auziņas Smith dāvinātais albums "Cedelgema un Lommele". 54 Zedelgemas karagūstekņu noietnes un Lommeles brāļu kapu fotoattēli. Albums piederējis vienam no organizācijas "Daugavas Vanagi" dibinātājiem Oskaram Caunītim.

Jauna dokumentālā filma "Zedelgema"

Pienākot 1944. gada vasarai, jau bija kļuvis pilnīgi skaidrs, ka nacistiskā Vācija karu ir zaudējusi. Leģiona 15. divīziju, kura bija smagi cietusi kaujās pret sarkanarmiju Latvijas teritorijā, nosūtīja uz vācu anektēto Rietumpoliju pārorganizēšanai. Padomju lielofensīvas laikā 1945. gada sākumā divīzija un citas latviešu vienības Vācijas austrumu frontē izcīnīja smagas atkāpšanās kaujas, neatvairāmi virzoties rietumu virzienā.

Pēc Vācijas kapitulācijas Latviešu leģiona augstākie virsnieki – pulkvedis Arvīds Kripēns, pulkvedis Vilis Janums, majors Vilis Hāzners un majors Pēteris Balodis – mudināja savus karavīrus labāk padoties gūstā angļiem un izvairīties nokļūt amerikāņu un franču okupācijas zonās, turklāt slēgtās vienībās. Galvenais mērķis bija pēc iespējas visiem koncentrēties vienkopus, jo vēl nebija izpratnes par to, kā padomju militāristi rīkosies ar latviešu leģionāriem.

Galū galā angļu zonā gūstā padēvās 11 727 latviešu karavīri, kas radīja angļiem to novietošanas problēmas.

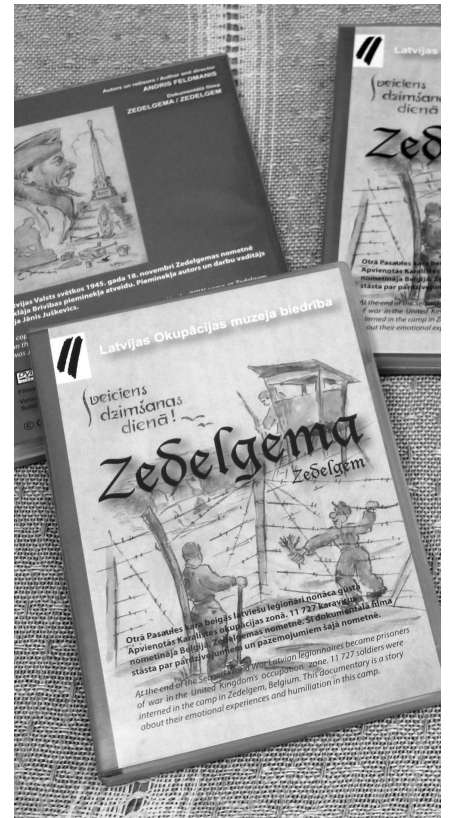

Filmas autors un režisors Andrejs Feldmanis filmas pirmizrādē 2015. gada 11. novembrī

Angļi vienojās ar beļģiem par karagūstekņu nometināšanu Zedelgemā, Beļģijas armijas pirmskara municijas nolikta kompleksā.

Dokumentālā filma "Zedelgema" stāsta par astoņos mēnešos piedzīvoto un pazemojumiem šajā nometnē. //

Andrejs Edvīns Feldmanis,
OM Audiovizuālo materiālu
krātuves konsultants

Filmas "Zedelgema" DVD ierakstu var iegādāties Okupācijas muzeja grāmatu veikalā vai muzeja tīmekļa vietnē

Muzejs pārstāvēts seminārā Aušvicā

Maksimiliana Kolbes fonds sesto gadu Aušvicā rīko semināru, kurā dažādu valstu pārstāvjū ir aicināti domāt par Eiropas vēstures traģiskajām lappusēm un mūsdienu sabiedrības pieejām savai traumatiskajai pieredzei pagātnē. Latvijas Okupācijas muzeja pārstāvis Dāvis Pumpuriņš semināra dalībniekus iepazīstināja ar Otrā pasaules kara vēsturi Latvijā. //

Semināra dalībnieki nometnē Aušvicā (Fotogrāfs: Marko Jerina)

Par Artura Stradiņa Vjatlaga dienasgrāmatu Krievijā iestudē izrādi un uzņem filmu

Artura Stradiņa, 1941. gadā apcietinātā uz Vjatlaga izsūtītā, stāsts, par kuru materiālus glabā arī Okupācijas muzejs, ir ņemts par pamatu teātra izrādei “Vjatlags” un filmai “Dienasgrāmata pēc pieprasījuma”, kas radītas Krievijā.

Abu mākslas darbu pamatā Artura Stradiņa ikdienas pieraksti, kurus viņš uz cigarešu papīriņiem rakstīja no apcietināšanas brīža 1941. gadā līdz 1943. gada 14. septembrim.

26. oktobrī Okupācijas muzeja zālē pirmizrādi piedzīvoja filma “Dienasgrāmata pēc pieprasījuma”. Režisoru Grigorija Amnuela un Svetlanas Baženovas filma ir vizuāli spēcīgs vēstījums par Arturu Stradiņu un viņa sievu Mirdzu caur citu, ar viņu dzīvi saistītu, cilvēku stāstījumu. Latvijā filmu pēc pirmizrādes rādīja vēl vairākās pilsētās – Viesītē, Rēzeknē, Daugavpilī. Tā veidota krieviski, bet ieskaņota arī latviešu un angļu valodā. Filmas kopijas ir iegādājamas arī Okupācijas muzeja veikalā.

Savukārt dažas dienas iepriekš Latvijas Jaunā teātra institūts uz Rīgu bija atvedis Kirovas Dramatiskās laboratorijas un Maskavas dokumentālā teātra “Teatr.doc” izrādi “Vjatlags”. Tās

Dramatizējuma “Vjatlags” režisors un izpildītājs Boriss Pavlovičs

minimālistiskā, bet spēcīgā scenogrāfija apvienojumā ar aktiera meistarīgo Artura Stradiņa tekstu lasījumu atstāja dziļu iespaidu uz skatītājiem. Latvijas Okupācijas muzejs palīdzēja organizatoriem izrādes popularizēšanā.

Darbu prezentācijās abi režisori minēja, ka dienasgrāmata parāda, kā stipras personības garīgais satvars ir būtisks pat totāla beztiesiskuma

stāvoklī. G. Amnuels pēc pirmizrādes sacīja, ka šobrīd ir pieprasījums pēc šāda stāsta, īpaši Krievijā. Režisors minēja, ka viņa filma ir goda izrādīšana ne tikai Latgales zemniekam un Latvijas pilsonim Arturam Stradiņam, bet visiem padomju noimetnēs ieslodzītajiem, kuru dzīves lauza un pazudināja komunistiskais režīms. //

Ar ziedojumu piemin māti un tēvu Ēvaldu un Skaidrīti Bandeniekus

Dagnija Staško, Okupācijas muzeja pārstāve Kanādā, 2013. gada nogalē saņēma vēstuli no Kanādas latvieša Artura Bandenieka par \$25000 ziedojumu viņa vecāku Ēvalda un Skaidrītes Bandenieku piemiņai.

“Mani vecāki, Ēvalds un Skaidrīte Bandenieki, iecēloja Kanādā pēc Otrā pasaules kara. Ar laiku viņi izveidoja lauksaimniecību Britu Kolum-

bijas provincē Fraser upes ielejā. Līdz 2001. gadam “Līdumnieki” kļuva par ļoti sekmīgu piensaimniecību. Tad mans brālis pārdeva govīs un ar ģimeni pārcēlās uz Cesvaini, Latvijā.

Mūsu ģimene vienmēr bija lepna par savu latvietību. Kad ferma tika nodota pārdošanai, pirmā doma bija iegūto naudu ziedot kādam Latvijas mērķim. Ferma uzsākās kā mazs izcirtums mežā un izauga par patiešām modernu lauksaimniecību. Ziedo-

jums no “Līdumniekiem” saņemtās naudas nav tikai nosūtīts čeks, bet ir tiešām simboliski atbilstošs saimniecības nosaukumam,” vēstulē raksta Arturs Bandenieks.

Okupācijas muzejs pateicas Bandenieku dzimtai par dāsno ziedojumu un mums uzticēto dzimtas stāstu! Aicinām arī citus ziedotājus sūtīt muzejam plašākus dzīves aprakstus par personām, kuras godinātas ar ziedojumiem. //

Ko nozīmēja būt latviešu bēgļiem pirms 70 gadiem

Hersbrukas (Hersbruck) nometne amerikāņu okupācijas zonā Vācijā 1940. gadu otrajā pusē (Latvijas Okupācijas muzeja krājums)

Pēc Otrā pasaules kara lielākā daļa latviešu bēgļu, kuri 1944.–1945. gadā bija devušies bēgļu gaitās uz Rietumiem, ieguva pārvietoto personu statusu. Ap 120 000 latviešu dzīvoja bēgļu vajadzībām izveidotās nometnēs Rietumvācijā, Dānijā un Austrijā. Viņi nepakļāvās Padomju Savienības aicinājumiem atgriezties okupētajā dzimtenē, bet izvēlējās palikt trimdā. Par šiem vēsturiskajiem notikumiem stāsta jauns interaktīvs multimedijais “LATVIEŠI EIROPĀ 1945–1951”.

Digitālā izstāde “Latvieši Eiropā 1945–1951” ir otrā daļa no veidojamā stāsta par latviešiem Rietumu pasaulē laikā no 1944. gada līdz 1991. gadam. Tajā stāstīts gan par civiliedzīvotājiem, gan par karavīriem, kuri bija nokļuvuši Zviedrijā, Vācijā,

Dānijā, Austrijā un citās Eiropas valstīs. Uzmanība pievērsta Sabiedroto valstu – ASV, Francijas, Lielbritānijas un Padomju Savienības – attieksmei pret pārvietotajām personām un Vācijas un Austrijas sadalīšanai okupācijas zonās. Multimedijā ilustratīvi un informatīvi plašāk atspoguļotas pārvietoto personu nometnes Vācijā, daudzpusīgā latviešu kultūras dzīve, izglītības un darba iegūšanas grūtības. Otrā daļa noslēdzas ar latviešu izceļošanu uz pasaules valstīm. Digitālā izstāde veidota uz Eiropas un pasaules karšu fona.

Multimedijai apmeklētājiem apskatāms latviešu, angļu, vācu un krievu valodā muzeja pagaidu telpās Raiņa bulvārī 7. Tā izveidošanai izmantoti Rakstniecības un mūzikas muzeja, Latvijas Nacionālās bibliotēkas un Latvijas Okupācijas muzeja materiāli.

Paldies visiem, kuru dāvinātie materiāli atklāj latviešu pārvietoto personu dzīvi Eiropā pēc Otrā pasaules kara.

Multimediju noslēgs stāsts par latviešiem pasaulē – ASV, Austrālijā, Kanādā, Lielbritānijā, Brazīlijā, Argentīnā, Spānijā, viņu politisko cīņu par Latvijas neatkarības atjaunošanu un latviskās kultūras uzturēšanu trimdā līdz 1991. gadam. //

Multimediju veidoja: Web+dizaina aģentūra “Graftik”

Tulkotāji: Gundega Michele (angļu valoda), Ron Hellfritsch (vācu valoda), Inessa Ivanchikova (krievu valoda)

Finansiāli atbalstīja: Amerikas latviešu apvienība

Aija Ventaskraste,
OM vēsturniece

Ziedojumi Latvijas Okupācijas muzejam pulkveža Januma piemiņai

Tuvojoties 70 gadu jubilejai kopš Daugavas Vanagu organizācijas dibināšanas dienas, Daugavas Vanagu Minsteres kopa Vācijā 2014. gada oktobrī ierosināja šo notikumu atzīmēt ar ziedojumiem Latvijas Okupācijas muzeja Nākotnes Namam. Šie ziedojumi tiks atzīmēti pulkveža Viļa Januma, pirmā Daugavas Vanagu organizācijas vadītāja, piemiņai. Daugavas Vanagu organizāciju dibināja Zedelgemas gūstekņu nometnē Beļģijā 1945. gada 28. decembrī.

Šā projekta sākumā Valters Nollendorfs un Ivars Švānfelds izvēlējās Nākotnes Nama plānotās ekspozīcijas sadaļas "Latvijas tauta" vai "Neatkarības prasības", bet pēc lielās atsaucības šim aicinājumam to nomainīja uz sadaļu "Kurzeme", kura ir tik ļoti saistīta ar latviešu leģionāriem un arī ar Daugavas Vanagiem.

Muzejs izsaka lielu pateicību šā projekta ierosinātājiem DV Minsteres kopai, kā arī visiem turpmāk minētajiem ziedotājiem, kuri ziedojuši Latvi-

Daugavas Vanagu organizācijas
pirmais vadītājs pulkvedis Janums

jas Okupācijas muzejam un pulkveža Viļa Januma piemiņai: Velta Janums, Daugavas Vanadzū Pertas kopa, DV Pertas nodaļa Austrālijā, Valters Nollendorfs, Dr. Maksims Strunskis, Vilis Vitols, Gaida Dzelve, Guntis un Anita Liepiņš, Velta Skujiņa, Uģis Bērziņš un

Wilma Teness, Arnolds Stigners, Ainars Zelčs, DV Adelaides nodaļa, Aija Ebdens, Vācijas Daugavas Vanagi, DV Vācijā Minsteres kopa, DV Melburnas nodaļa, DV Milvoku apvienība, DV ASV valde, Oskars Baltputnis, Andrejs Baidiņš, Latviešu kopība Vācijā (LKV), Daumants Hāzners, Nils un Sarmīte Ebdens, Leon Taushinskis, Ināra Reinis, Ausma Robiņš-Zikmanis, DV Rēzeknes nodaļa Latvijā, DV Kanberas nodaļa Austrālijā, M un A Balodis.

Ekspozīcijas sadaļas "Kurzeme" īstenošanai ir nepieciešami apmēram 30000 EUR. Līdz 2015. gada 15. aprīlim ziedojumos šim mērķim ir ieskaitīti 19100 EUR.

Ziedot var pie Latvijas Okupācijas muzeja pārstāvjiem ārzemēs, ar pārskaitījumu uz muzeja bankas kontu vai tieši muzejā, kur esat vienmēr gaidīti. Ziedojumos kā mērķi atzīmēt: "Pulkveža Januma piemiņai." //

Ivars Švānfelds,
OM sabiedrisko attiecību
konsultants

■ Muzeja ļaudis

Jaunais pagaidu ekspozīcijas kurators

Jānis Goldšmits

Piedzimu 1989. gada sākumā Rīgā. Skolas gaitas uzsāku Rīgas 7. pamatskolā, pēc tam mācījos Rīgas Tehniskās Koledžas profesionālajā vidusskolā par automehāniķi. Iesaistīšanās Latvijas Skautu un gaidu centrālajā organizācijā 2003. gadā, Latvijas apceļošana un interese par vēsturi pēc vidusskolas pabeigšanas mani noveda pie vēstures studijām Latvijas Universitātē, kur pētīju Latvijas Skautu Centrālās organizācijas vēsturi. Studiju laikā četrus gadus strādāju par arheologa palīgu dažādos arheoloģiskajos objektos visā Latvijā. Iegūtais bakalaura grāds vēsturē lika

neapstāties un turpināt studijas maģistru programmā, kurā studēju arī pašreiz.

Skautos daudzu gadu garumā esmu kļuvis par skautu vadītāju, pašreiz organizācijā darbojos kā izdzīvošanas instruktors un palīdzu lielāku nometņu organizēšanā. Paraleli skautismam dienu LR Zemessardzē, kur divu gadu laikā esmu izgājis dažādus kursus un paplašinājis savas zināšanas par militārajām lietām. Zināšanas par Latvijas vēsturi, skautu organizācijā iegūtā pieredze un interese par militārām lietām man ikdienā palīdz uzturēt možu garu un strādāt Latvijas Okupācijas muzejā. //

Lidija Lasmane ar apsveicējiem ceļā uz Brīvības pieminekli

Latvijas neatkarības cīnītājai Lidijai Lasmanei 90

Padomju režīma laikā Lidija Lasmane tika arestēta trīs reizes – 1946., 1970. un 1983. gadā. 1946. gadā – par nacionālo partizānu atbalstīšanu, 1970. gadā – par pretpadomju un reliģiskas literatūras izplatīšanu, 1983. gadā – par pretpadomju aģitāciju un propagandu (aktīvi piedalījies Gaismas akcijā). Kopumā viņa apcietinājumā pavadīja 14 gadus.

Šovasar, godinot L. Lasmani 90. dzimšanas dienā, domubiedru grupa, kurā iesaistījās arī Okupācijas muzejs, rīkoja sarīkojumu “Svinēt dzīvi. Kopā ar Dievu un Latviju”. //

Jubilejas sarīkojuma noslēgumā ar koncertu Latvijas Nacionālajā bibliotēkā Lidiju Lasmani sveica starptautiski plaši pazīstamais latviešu pianists Vestards Šimkus un latviešu operdziedātāja Elīna Šimkus

Muzeja finanšu kontrole

Muzeja grāmatvedību izpilda profesionāls grāmatvedis, un katru gadu kontroli veic ne tikai Okupācijas muzeja biedrības Revīzijas komisija, bet arī ārējais, neatkarīgais zvērināts revidents. Muzeja 2014. gada finansiālo darbību revidēja SIA "Potapoviča un Andersone" (Zvērinātu revidentu komercsabiedrības licence Nr. 99), un tās ziņojums par finanšu pārskatu sākas:

"Mēs esam veikuši pievienotā Sabiedriskā labuma organizācijas, biedrības "Latvijas Okupācijas muzeja biedrība" 2014. gada pārskatā ietvertā finanšu pārskata, kas atspoguļots no 5. līdz 17. lapai, revīziju. Revidētais finanšu pārskats ietver 2014. gada 31. decembra bilanci, 2014. gada ieņēmumu un izdevumu pārskatu, ziedojumu un dāvinājumu pārskatu, kā

arī nozīmīgu grāmatvedības uzskaites principu kopsavilkumu un citu paskaidrojošu informāciju pielikumā.

Revidentu atzinums:

Mūsuprāt, iepriekš minētais finanšu pārskats sniedz skaidru un patiesu priekšstatu par Sabiedriskā labuma organizācijas, biedrības "Latvijas Okupācijas muzeja biedrība" finansiālo stāvokli 2014. gada 31. decembrī, kā arī par tās finanšu rezultātiem 2014. gadā saskaņā ar Latvijas Republikas Ministru kabineta noteikumiem Nr. 808 "Noteikumi par biedrību, nodibinājumu un arodbiedrību gada pārskatiem".

Beigās revidenti ziņo:

"Mēs esam iepazinušies arī ar vadības ziņojumu par 2014. gadu, kas atspoguļots pievienotajā 2014. gada pārskata 4. lappusē, un neesam atklājuši būtiskas neatbilstības starp šajā vadības paziņojumā un 2014. gada finanšu

pārskatā atspoguļoto finanšu informāciju. Okupācijas muzejs 2014. gadā saņēmis ziedojumos un dāvinājumos 302 221 eiro un no tiem (ieskaitot daļu atlikuma no 2013. gada) izlietojis 314 014 eiro. Dotācijās no Kultūras ministrijas, Valsts Kultūrkapitāla fonda un Rīgas Domes saņemts 192 097 eiro, ieskaitot atbalstu specifiskiem projektiem. No dotācijām izlietots 207 010 eiro, ieskaitot daļu atlikuma no 2013. gada. Okupācijas muzejs samaksāja atpakaļ valstij 170 007 eiro nodokļos un valsts sociālās apdrošināšanas iemaksās. Citi muzeja ieņēmumi bija 255 917 eiro. Visi muzeja ieņēmumi 2014. gadā kopā sanāca 750 235 eiro un izdevumi 727 362 eiro, dodot 22 873 eiro atlikumu." //

Gunārs Nāgels,
Latvijas Okupācijas muzeja direktors

Ar ziedojumiem PIEMINĒTI

no 2015. gada 1. janvāra līdz 2015. gada 30. jūnijam

* Ziedojumi Nākotnes Namam

** Ziedojumi Draudzīgajam izaicinājumam

14. jūnija kolekte – USD 581,- St. Petersburgas Latv. ev. luter. draudze; 261,- Filadelfijas Latv. ev. luter. Sv. Jāņa draudze; 160,- Oregonas Latv. ev. lut. draudze;

14. jūnijs – USD 310,- Aijovas Latv. ev. luter. draudze un Aijovas Latviešu biedrība; 189,- Apvienotā Linkolnas Latv. ev. luter. draudze; 111,- Ročesteras Latv. ev. luter. Krusta draudze;

14. jūnijā un 25. martā izsūtītie – AUD 160,- Kanberas Latv. ev. luter. draudze;

Arnolds ADĪTĀJS un Emma JĒKABSONS – USD 200,- Daugavas Vanagi Ziemeļkalifornijā;

Meta un Kārlis AVENS – USD

200,- Dzintra Bungs;

Valda BAMBERIS – USD 160,- Alfreds Zvejnieks ar ģimeni;

Edmunds BAUMANIS – CAD 50,- Biruta Dirse; 30,- Lily Palmer;

Ilmārs BIRZNIEKS – USD 50,- Ausma un Harijs Zikmanis;

Haralds BRICIS – USD 50,- Valda Levensteins;

Visvaldis BRIZGA, segvārds Kārlis Krauja, Īles bunkura mežabrālis, svainis – USD 1000,- Zigurds Zīvarts;

Ludvigs BUNE un Jānis Zigfrīds GABLIKS – USD 300,- Lilijs Gabliks Bune;

Dace DĪKIS – USD 100,- Otto Rēķis;

Arturs GINTERS – USD 50,- Aija un John Sedlak;

Pulkvedis Vilis JANUMS (1894–1981) – AUD 2000,- DV

Kanberas nodaļa Austrālijā*; 300,- M. un A. Balodis*; EUR 200,- Leon Taushinskis*; 50,- DV Rēzeknes nodaļa Latvijā*; USD 100,- Ināra Reinis*; 50,- Ausma Robinš-Zikmanis*;

Ojārs JURKA – USD 55,- Atis Jurka;

KALPAKA piemiņas dievkalpojums – USD 358,- Čikāgas Sv. Pētera draudze; 142,- Čikāgas Korporāciju kopa;

Oļģerts un Vija KĀRKLIŅŠ – USD 200,- Manfreds un Martha Munters;

Marija KENĢE – EUR 100,- Kārlis Kupčs;

Elvīra KRASTS – USD 70,- Ruta Moruss;

Ilga KRŪMIŅŠ – USD 25,- Oregonas Latv. ev. luter. draudzes Dāmu komiteja;

Valdis KRŪMIŅŠ – USD 50,- Erika Clawson;
Andris KŪLA – AUD 2500,- Gunta Rudzīte*;
Olga MEDNIS – USD 300,- Andrejs Olte;
Adolfs un Valija MIKITS – USD 500,- Vaida Jordan Mikits;
Guna NĀGELIS-MUIŽ-NIEKS – USD 100,- Lucija Sprenne;
Elmars PAEGLE – USD 50,- Inta A. Kipper-Paele;
Mārtiņš PLADARS – USD 50,- Valts Pladars;
Ilmārs PRĪVERTS – USD 70,- Druvis Moruss;
Jānis ROBIŅŠ – USD 200,- Paulis un Irēne Lazda;
Rudbāržu pagasta aizvestie darbinieki un iedzīvotāji – CAD 150,- Verners Cinis;
Velta RUPNERS-CREAMER – USD 100,- Maija Laiviņš; Ārija un Raitis Restbergs; Maija un Jānis Skinkis; 50,- Nora un Pēteris Aivars; Ilga Bērzkalns; Alvis un Livija Eikstrems; Vija Mangulis; Ingrīda

Miemis; Nanija Petersons; Inta Skinkis; Maija un Uldis Sūrmanis;
Valda RŪSA – USD 50,- Anna Birums;
Arnīs SKULTE – USD 150,- Vidvuds Medenis MD;
Alfs SNIKĒRIS, brālēns, miris izsūtījumā – EUR 67,- Velta Snikere;
Elza STĒRSTE, 130 gadu atceres pasākums, Stūra mājas ekspozīcijai – EUR 25,- Studenšu Korporācija Varavīksne;
Mirdza STILVE, mirusi 2015. gada 16. aprīlī – AUD 500,- kopziedojums Mirdzas Stīlves bērēs, meita Līga Tucker un draugi;
Dzidra Vaira STŪRIS, dzim. Krīgens – USD 50,- Rainis un Margaret Krīgens;
Vanda TREIMANE, dzimusi Korns, mirusi 2013. gada janvārī – AUD 450,- kopziedojums Vandas Treimanes bērēs*;
Mirdza ŪDENĀNS – USD 200,- Astra Māliņš un Valdis Vītols;
Voicechs UPENIEKS – USD 50,- Jānis un Toni Praudiņš;

Osvalds VALKIRS – USD 100,- Edward I. Mackus;
Aina VĀVERE – USD 100,- Aida Zilgalvis;
Verners PLENENS, kritis 1944. g. jūlijā – AUD 200,- Mirdza Gratz;
Marija un Jūlijs VĒRPELIS, vecāki – CAD 250,- Biruta Platups;
Biruta VISOCKIS (Skrastiņš) – USD 100,- Inese un Uldis Erdmanis ar ģimeni;
Ināra ZEMĪTE, mirusi 2015. gada 7. martā – AUD 1700,- kopziedojums Ināras Zemītes bērēs, draugu velte ziedu vietā*;
Edgars ZĪLE – USD 200,- Gerda Roze;
Austra ZUIKA – USD 50,- Aija Kukainis;
Roberts ZUIKA – USD 50,- Aija Kukainis;
Dr. Kārlis ZVEJNIEKS – USD 100,- Andris un Barbara Anuzis; Alfreds un Laimdota Zvejnieks; 50,- Peteris un Candace Anuzis; Līvija Janavs; Irēne Ūdris.

Ar ziedojumiem GODINĀTI

no 2015. gada 1. janvāra līdz 2015. gada 30. jūnijam

* Ziedojumi Nākotnes Namam

** Ziedojumi Draudzīgajam izai-
cinājumam

Ilga ANDERSONS, apsveikums jubilejā – CAD 180,- L. Darkevics; 150,- Dr. Ingrīda Strautmanis; 125,- Ilga Andersons; 100,- V. Dāboliņš; Velta Līģers; D. Reinis; Jānis un Irēna Tenteris; 75,- M. Rutulis; 60,- U. Dāboliņš; 50,- Ilga Breikšs; Dāvis Kaņeps; Marga Lūsis; V. Paukšēns; Edmunds un Nora Pulciņš; Arnolds Smiltnieks; Dzidra Suškovs; Māra Zandbergs; Zulerons ģimene; Gundega Zutis; 40,-

Alfreds un Antonina Grīnbergs;
 I. Upmanis; 35,- Biruta Golts;
 30,- Gundega Davidsons; 25,- Verners Cinis; 20,- N. Ozoliņš;
 Elmārs un Mārīte Tētiņš;
Renāte GRĀVERS, 70 gadu dzimšanas dienā – USD 100,- Juris un Silvija Zariņš;
Juzefa MIKLAŠĒVICA, apsveikums 100 gadu jubilejā – CAD 50,- Jānis Bunkis;
Anneli RAMOLIŅA, Bostonas Latviešu skolas absolvēšanas dāvana – USD 50,- Amerikas Latviešu Tautiskā Savienība (ALTS);
Sabīne RYAN, Bostonas Lat-

viešu skolas absolvēšanas dāvana – USD 50,- Amerikas Latviešu Tautiskā Savienība (ALTS);
Velta STRAUME, 90. dzimšanas dienā – USD 1000,- Kārlis un Anda Šteinmanis ar ģimeni;
Vilis VEIDIS, Bostonas Latviešu skolas absolvēšanas dāvana – USD 50,- Amerikas Latviešu Tautiskā Savienība (ALTS);
Jūlijs VILDE, 95. dzimšanas dienā – USD 50,- Maija Priede;
Ženija VĪTOLS, apsveikums jubilejā – CAD 100,- Ivars Gaide*; Tāļivaldis un Vera Kronbergs; Anita Rundāns-Gaide; Nora Turkevics.

Ziedojumi DAŽĀDIEM MĒRĶIEM

no 2015. gada 1. janvāra līdz 2015. gada 30. jūnijam

* Ziedojumi Nākotnes Namam

** Ziedojumi Draudzīgajam izai-
cinājumam

AUD 500,- Natālija Neiburga*; **250,-** Korp! Spidola Sidnejas kopa*; **200,-** Brisbanes Ev. lut. draudze; **150,-** Astride Lodēns; **100,-** Tālivaldis Ābele*; M. un A. Balodis; Inese Drēziņa; Baiba Harrington; Aina un Māris Kučers; Edvīns Lecons*; Ausma Rozīte; **80,-** Vija Zars; **50,-** Skaidrīte Veidnere; **40,-** Arvīds Winters (20,-*);

CAD 1000,- Ņina Černavskis; Jānis un Ligita Galdiņš; **400,-** Ilze Plaudis (200,-*); **250,-** Andrejs Apinis; **200,-** Richards un Zane Grigors*; **100,-** Rolfs Alksnis; Edvards un Vera Auders; Arvīds Beitāns; Alberts Bērziņš; Pāvils Cakuls; Gundega Davidsons; Jānis un Anna Langins; Biruta Legzdiņš*; Vita Mačiņš; Valda Oestreicher; Ilga Skulte; Kārlis Šūns; Aina Zibens*; **55,-** Verners un Rita Mikelšteins; **50,-** Melita Birznieks; Elmārs Grīnbaums; Valentine Leikučs; Rute Pakalns; Gunārs Reinfelds; Uldis Treiers; **40,-** Maija Ķuze; **30,-** Milda Pirs; **20,-** Imants Ozols;

EUR 1450,- Studentu Korporācijas Lettonija Filistru Palīdzības biedrība; **1376,-** DV Hamiltonas nodaļa Kanādā; **847,-** DV apvienība Vašingtonā (Melitas Skalbergs mantojums); **520,-** Dr. Maksims Strunskis (120*); **500,-** Andrejs Veisbergs*; **300,-** Dienvidfloridas Latviešu biedrība; **296,-** DV apv. Vanadzies Linkolnā; **263,-** DV apv. Linkolnā; **250,-** Lat-

viešu biedrība Norvēģijā; **177,-** DV apv. Bostonā; **100,-** Buro der Regionalbischöfe im Kirchenkreis Nurnberg; Charles Maddaus; Ausma Pavulans*; Ruta Zadziorska; **50,-** Daina Imša un Maija Graudiņa; Thomas Standard; **35,-** anonīmi kopziedojumi (par filmu seansu), 35 EUR; **30,-** Ingrida Meierovica; **20,-** Karina Pētersone; **12,50** Ogres meža tehnikums (ekskursijas dalībnieku uz OM kopziedojums); **10,-** Egons un Līvija Andersons; Anna Žigure; **GBP 2000,-** Anglijas latviešu Izglītības fonds;

USD 3000,- Dzintra un Jānis Janavs*; **2500,-** Paulis un Irēne Lazda; **2000,-** Lāču Ģimenes fonds; Andrejs Eglīte (1500,-*); **1000,-** ; Rita Drone (500,-*); Daina un Jānis Lucs*; Silvija Rutenberg*; **500,-** Minneapolis St. Paul Latv. draudzes Dāmu saime; Inta un Andrejs Grots; Lidija Jaunuma Ludiņš; Dzintra un Vil-mārs Kukainis*; Maija Mednis (Rasmas Upmanis vārdā); Daira Skriblis*; **250,-** Bukskauntijas Latv. ev. luter. draudze ASV; Gun-ta Harvey; Māris Rolands Ozols; Selga Pētersons; Dailons un Irina Stauvers; **200,-** Bostonas Latv. ev. lut. Trimdas draudzes Dāmu saime; Edward Anders (ieņēmumi no grāmatas); Rasma Dinbergs; R. Finlayson; Ārijs R. Liepiņš; Ara Pumpurs; Leonīds Rater-man; Dagmara un Arnis Tubelis; Dr. Victors Straubs*; Edvīns Upītis; **150,-** Agris Pavlovskis; **130,-** Ivar un Carol Jozus; **125,-** Des Moines un apkārtnes tautieši; **120,-** Vaira Pelēķis*;

100,- Apvienotā Linkolnas Latv. ev. luter. draudze; DV apv. Nū-džersijā; Edvīns un Ruta Auzen-bergs; Linda un Osvalds Belte; Jānis un Anita Blija; Oļģerts Ca-kars; Biruta un Jean Pierre Cap*; Erita un Ilmārs Dzilna*; Herberts Everss; Sigurds Fromholds; Kris-tine Ģiga; Mārtiņš Isaks; Gunars un Veva Jakobsons; Jolanta un Andris Kleinhofs; Aivars Kuplis; Alda un Valdis Ķirsis; Lolita Le-jiņa-Ball; Arvīds Lielkājs; Velta Melnbrencis; Dagnija Neima-ne; Guntis Ore; Māra un Andris Padegs; Aina Thomas; Imants un Lonija Timrots; Daina un Andris Ūdris; Rasma Upma-nis; Ingrida Vasilkovs; Ģirts un Maija Zeidenbergs*; **75,-** Anda Allen*; Irene Balks; **60,-** Rai-mond Cerbins*; **50,-** Skaidrīte Ābeltiņš; Eriks un Laurie Celms; Janīna Janševics*; Līga Jefferds*; Māra Johnson*; Elza Kozlovskis; I. Lakstigala; Gerold Luss; Paul Maldutis; Miervaldis Mieriņš; Charles Price; Vija Rauda*; Inā-ra Rogainis*; Vera Siliņa; Elmar Strazds; Harijs Taube; Rasma un Maruta Vītols*; Indulis Za-riņš; Valda Ziemelis; **33,-** Baiba Gillard; **30,-** Māra Brikovskis; Sarma Davidson*; **25,-** Ilma Ap-sītis*; Maija Atvars*; Zenta Berg-manis*; Māra Bērziņš*; Juris Jurbergs; Indulis un Myrna Lie-piņš; Inta Moruss*; Biruta Plu-ģis; Maija Stumbris; **20,-** Jānis Bicevskis; Victor Kancans; Jānis Pogulis; Vitauts R. Vītoliņš; **15,-** John C. Ander-son; Zigurds Kauls; **10,-** Ojārs Brūveris; Pauls Kupšis; Guntis Puriņš.

In this issue

The 40th issue of the Museum's newsletter opens on page 2 with reflections from the editor of the first edition, Anda Līce. Anda especially liked working with new acquisitions, and considered that objects have a second, hidden life, which she tried to guess. The autumn issue 15 years ago had these words: „You sow grain in well cultivated earth, but you sow the truth in the direct opposite – in neglected fields. The truth has a wonderful capability – to purify and loosen the soil. The seeds of truth do not lose their germination power even after centuries“.

Valters Nollendorfs describes how the saga of the Museum building reconstruction is continuing in an almost surreal atmosphere. As the State Real Estate Agency (VNĪ) had just missed the deadline for submitting the Technical Project, the Rīga Building Board considered this an entirely new project, and put up a number of obstacles. Agreement was again required (and quickly obtained) from two heritage protection councils. However, the Rīga Chief Architect decided to reverse the approval given by his predecessor in 2007, and insisted that the building extension may not be allowed in its present form. The Building Board then obtained an extra 8 month extension for its decision. This delay is putting a financial strain on the Museum, and we urge our supporters to continue helping us during this difficult period.

Gunārs Nāgels describes the confused situation with architecture and heritage protected buildings in Riga, comparing the former KGB Building, SMERSH building, and Gestapo building (page 4).

Gunnar Birkerts, the Museum extension's conceptual architect, expresses his surprise on page 5 that his minimalistic extension has caused such a furore. There are also two visualisations showing minor changes to the project to satisfy some architects' objections.

The vocal group „Latvian Voices“ performed at the Museum's 22. Anniversary celebrations, and supported the Museum by donating part of their honorarium. Also on page 6 we see the newly installed president of Latvia, Raimonds Vējonis, visiting the Museum, where he declared to the press: „I support the building of the House for the Future, and I expressed this support today“.

Uldis Neiburgs describes on page 7 a conference about the Salaspils Camp, 1941-1944.

Aija Abene writes that on average about 2800 people monthly view the free exhibition in the KGB Building, and 1800 go on a tour of the KGB prison. Seven guides describe on pages 8 and 9 why they decided to work in the KGB Building.

Some of the Museum's new acquisitions (page 10): A clock presented to a member of the board of the car factory *Ford-Vairogs*, Col. Rūdolfs Heinrihs Krievs, for participating in the Latvian Rally 1939. Col. Krievs died in the Gulag in 1945. A Macintosh SE/30 computer used by the Popular Front of Latvia in 1992-1993. A photograph from an album showing life in the Zedelgem POW camp in Belgium.

Arturs Stradiņš wrote a diary on cigarette paper while he was incarcerated in the dreaded Vyatlag prison camp. This is the subject of a play „Vyatlag“ and a film „Diary on

Request“, both in Russian. The two directors of the film were present for its premiere (with Latvian subtitles) at the Museum, and a lively discussion followed (page 12).

Arturs Bandenieks donated \$25000 to the Museum, honouring his parents, who had emigrated to Canada and established a successful dairy farm (page 12). The Museum is grateful, and urges other donors to similarly send us a description of the life of the person being honoured.

The multimedia exhibition „Latvians in the World 1944-1991“ has been augmented with a new section, „Latvians in Europe 1945-1951“. This has Latvian, English, German and Russian versions (page 13).

Jānis Goldšmits has joined the Museum as the Exhibition Curator. His interests include history, archeology and the Scouting movement (page 14).

The Museum participated in the organisation of a day of events celebrating the 90th birthday of Lidija Lasmane, who had been imprisoned for a total of 14 years for anti-Soviet activities (page 15).

The Director describes on page 16 the financial auditing of the Museum's activities. In 2014 the Museum received donations totalling 302 221 Euro and support from the state and the municipality (including support for specific projects) totalling 192 097 Euro. The Museum paid a total of 170 007 back to the state in taxes and social security payments. Other income came to 255 917 Euro.

All Museum supporters are gratefully acknowledged, and the last few pages show lists of financial donations received from 1 January to 30 June 2015. //

Muzejs būs pateicīgs par jūsu ziedojumu, jo no tā ir atkarīga muzeja nākotne

Ziedojumus muzejam un grāmatu pasūtīnājumu var nodot, sūtīt un pieteikt:

Latvijā: Latvijas Okupācijas muzejā, Raiņa bulvārī 7, Rīgā, LV-1050, SEB banka, kods UNLALV2X, konta nr. LV67UNLA0002400700517. Muzejā var ziedot ar kredītkarti.

Pa pastu var pieteikt ziedojumu, uzrādot vārdu, adresi, tālruņa numuru, kartes nosaukumu, numuru un derīguma beigu termiņu.

Kanādā: čeki rakstāmi LRDF ("Latvia Relief and Development Fund") ar piezīmi "ziedojums Okupācijas muzejam", c/o Dagnija Staško, 16 Elterwater Ave., Nepean, ON K2H 5J2, Canada. Ziedojumi atskaitāmi no Kanādas federālajiem ienākumu nodokļiem.

Austrālijā: čeki rakstāmi Okupācijas muzejam, Ināra Graudiņa, 141 Darley Rd., Randwick, NSW 2031, Australia.

Lielbritānijā: Inese A. Smith
36 Fairmount Drive
Loughborough
LE11 3JR, United Kingdom.

ASV: čeki rakstāmi OMFA, c/o Ilze Resnis, 10930 Nollwood Drive, Chardon, OH 44024, USA. Ziedojumi atskaitāmi, aprēķinot ienākumu nodokļus.

Ar kredītkarti vai "PayPal" tiešsaistē muzeja mājaslapā www.omf.lv
Par veikto ziedojumu rakstiet: ziedojumi@omf.lv

Apkārtraksts nr. 40,
2015. gada rudenī, Rīgā.
Iznāk divas reizes gadā.
ISSN 1407-3668
Redaktore Līga Strazda, Inese Krieviņa, korektore Dzintra Auziņa, maketētājs Jānis Kulmanis.

Atsauksmes par šo apkārtrakstu
aicinām sūtīt uz
pr.okupacijasmuzejs@omf.lv

Latvijas Okupācijas muzejs,
Raiņa bulvāris 7, Rīga, LV-1050

Tālruni: birojs – 67212715,
Izglītības nodaļa – 67211030,
www.omip.lv
Fakss 67229255
E-pasts: omf@latnet.lv
Mājaslapa: www.omf.lv
www.okupacijasmuzejs.lv
Reģ. nr. 40008018848

Vāka
dizains: Ģirts
Boronovskis